

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1794-

14. april 2023

Representantforslag 170 S (2022-2023) om å satse på trykte lærebøker og redusere og målrette skjermbruken i skolen

Digitaliseringen kan både redusere og forsterke sosiale, kulturelle og økonomiske forskjeller. Digitale læremidler og ressurser kan forsterke læring. Dette er særlig nyttig for elever som har behov for tilrettelegging, og det gir muligheter til lærerne å tilpasse opplæringen bedre for å møte elevene der de er. I tillegg er det en klar fordel at digitale læremidler lettere kan oppdateres og gi tilgang til dagsaktuell informasjon.

Men digitale læremidler kan også bidra til å forsterke forskjeller. Jeg er særlig opptatt av å følge med på om og hvordan utviklingen har ulike konsekvenser for barn i ulik alder, fra forskjellige sosiale lag og med ulik grad av utsatthet i utgangspunktet. Det er viktig at vi passer på at ingen faller ut når digitale læremidler tar større plass i skolen. Vi må være oppmerksomme på at det også kan være et klasseskille i hvordan foreldre kan følge opp og støtte skolearbeidet når læremidlene er digitale.

Jeg er enig med forslagstillerne i at man ikke kan fylle klasserommene med nettbrett og pc-er, og automatisk forvente effektiv bruk og læring. Derfor må vi basere oss på forskning, og vi må gjøre denne forskningen tilgjengelig for lærerne.

Digitale læremidler og ressurser kan være bidrag i arbeidet med kompetansemålene i læreplanverket, eller de kan være støtte for å forbedre læringsprosessen. Dersom de digitale verktøyene ikke bidrar til læring, bør de ikke brukes i norsk skole. Framover ønsker jeg at vi er mye mer bevisste på hvordan digitalisering kan bidra til å styrke kvaliteten i skolen, og at bruken av digitale verktøy må henge sammen med dette.

Med pandemien har det skjedd en veldig rask utvikling i alle europeiske land når det gjelder å ta i bruk digitale enheter og digitale læremidler. I Norge var det allerede før pandemien

ganske vanlig med en høy andel pc-er eller nettbrett i klasserommet, men under pandemien ble det mer vanlig at hver elev hadde tilgang til sin egen digitale enhet.

For kort tid siden presenterte Kunnskapssenter for utdanning ved Universitetet i Stavanger i samarbeid med Universitetet i Oslo sluttrapporten fra prosjektet GrunnDig. Prosjektet er viktig fordi den ser på synteser av mange studier. Det gjør resultatene mer gyldige. Prosjektet har vurdert 262 kunnskapsoversikter, som alle oppsummerer forskning fra mange primærstudier. Av disse 262 studiene brukte GrunnDig 31 kunnskapsoversikter som belyser de pedagogiske mulighetene én-til-én løsninger gir lærere, og utfordringer som kan oppstå. Dette forskningsprosjektet er helt sentralt i kunnskapsgrunnlaget vårt.

Prosjektet fant at integrering av digitale verktøy, ressurser eller læremidler kan ha potensial for elevers læring og utvikling av kompetanse i ulike fag og på ulike trinn. Videre fant prosjektet at det generelt sett er moderate eller sterke effekter med én-til-én bruk av digitale enheter sammenlignet med uten, basert på eksperimentelle studier. Men det må bemerkes at studiene i stor grad handler om matematikk, naturfag og språk, og at det kan være forskjeller mellom emner og mellom aldersgrupper. Vi har ikke tilstrekkelig kunnskap om effekten på de enkelte trinn, i enkeltfag og på elevenes læring i begynneropplæringen.

Det er altså mye vi vet, men også mye vi *ikke* vet om konsekvenser av digitaliseringen av skolen. Jeg er opptatt av at veien videre må være kunnskapsbasert og godt planlagt. Derfor vil jeg om kort tid lansere en ny strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. I strategien vil jeg blant annet legge vekt på å styrke kunnskapsgrunnlaget omkring bruken av digitale læremidler i skolen og fortsette å støtte utviklingen av den profesjonsfaglige digitale kompetansen for lærere i barnehage og skole.

Barn og unges digitale kompetanse er sentralt for deres faglige og sosiale utvikling, identitetsutvikling og for å kunne delta og bidra i videre utdanning, arbeid og samfunnsliv. Ny teknologi, automatisering og robotisering forandrer måten vi jobber på, og dermed hvilke kompetanser det er behov for i samfunnet og i arbeidslivet. Det er ingen tvil om at digitale ferdigheter er en av fem grunnleggende ferdigheter i skolen og en sentral kompetanse å utvikle hos elevene. Det er viktig for elevenes liv her og nå, og for framtiden.

Forslagstillerne nevner selv evnen til å identifisere skjevt framstilt informasjon på nettet. Digital dømmekraft og kildekritikk er en del av den digitale kompetansen vi må utstyre barn og unge med. Elevene skal bruke og forstå ulike teknologier og digitale ressurser og ivareta informasjons- og datasikkerhet, de skal finne, behandle og vurdere et utall ulike kilder til informasjon, de skal produsere, bearbeide og være kreative og de skal kommunisere og samhandle på gode måter med hverandre. For å kunne gjøre alt dette må de ha tilgang til digitale enheter og digitale læremidler. Men det betyr ikke at de skal jobbe foran en skjerm hele tiden. Og det betyr ikke at vi skal være ukritiske i bruken av digitale verktøy.

Jeg er enig med forslagstillerne i at elevene må lære å lese både digitalt og på papir. Lesing er en grunnleggende ferdighet og en forutsetning for livslang læring, og for å kunne delta aktivt i samfunnslivet på en kritisk og reflektert måte. Å kunne lese går fra den

grunnleggende avkodingen, til å tolke og reflektere over mer komplekse tekster. Å kunne lese innebærer å beherske ulike lesestrategier og å kunne vurdere tekster kritisk. Tekstene elevene skal lese kan inneholde skrift, bilder, tegninger, tall og andre elementer. Dette krever at elevene har god tilgang til et rikt utvalg tekster, både digitale og på papir, og at de får god opplæring i hva som kjennetegner dem.

Jeg er også enig med forslagstillerne i at det er viktig å styrke skolebibliotekene. God tilgang til skolebibliotek er viktig. I år har regjeringen satt av 25 millioner kroner til en tilskuddsordning for skolebibliotekene, det er en økning på 7,5 mill. kroner fra året før. Tilskuddet skal blant annet bidra til at skolebibliotekene blir brukt systematisk i skolen og bidra til å nå målene i læreplanverket. I 2023 vil vi særlig prioritere levekårsutsatte områder.

Regjeringen har startet arbeidet med en leselyststrategi. I arbeidet med strategien vil vi vurdere om det er behov for flere tiltak for å styrke ulike sider ved lesing og leselyst. Skoleeiere har prioritert digitalisering høyt de siste årene gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling. Tilskuddsordningen gir gode muligheter for å styrke den profesjonsfaglige digitale kompetansen blant lærere, ledere og andre ansatte i skolen. I NOU 2022: 13 *Med videre betydning* foreslår utvalget for etter- og videreutdanning i barnehage og skole et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling. Utredningen og høringen er sentralt for regjeringens arbeid med å etablere et nytt system for etter- og videreutdanning. Vurdering av tiltak for lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse må inngå i de overordnede vurderingene av etter- og videreutdanningssystemet.

Debatten om digitale læremidler har mange nyanser. Jeg tror det er bred enighet om at vi må unngå uvettig bruk av digitale enheter, men det kan være uenighet om hvor langt vi skal gå i å regulere skolens virksomhet, faglige vurderinger og lokalpolitiske valg. Læreplanverket gir lærere handlingsrom til å bruke sitt faglige og pedagogiske skjønn til å velge læremidler og ressurser som bidrar til at elevene når målene i læreplanene. Friheten og ansvaret lærerne har til å nå disse målene, står sterkt i skolesektoren. Mange lærere er langt framme i diskusjonen om hvordan få til en fornuftig balanse mellom bruk av digitale og trykte læremidler. Jeg er opptatt av å lytte til skolesektoren og har tillit til lærernes faglige vurderinger. Derfor ønsker jeg ikke å regulere hva slags læremidler skolen skal kunne bruke. Men jeg ønsker å støtte opp under at skolene skal ha tilgang til både lærebøker på papir og digitale læremidler, og jeg ønsker at vi skal ha en langt mer bevisst holdning til bruk av digitale enheter.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur